

A Kúria a dr. Jakabovits Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Jakabovits Kynka ügyvéd) által képviselt felperesnek a dr. Minárcsik András ügyvéd által képviselt I. rendű, a dr. Hegyi Krisztina eseti gondnok ügyvéd által képviselt kiskorú II. rendű és a dr. Minárcsik András ügyvéd által képviselt III. rendű alperesek ellen ajándék visszakövetelése iránt a Pest Megyei Bíróságnál 7.P.21.931/2010. számon megindított és a Fővárosi Ítéltáblának 1.Pf.21.226/2011/13. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 39. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I.-II. és III. rendű alpereseknek mint együttes jogosultaknak 150.000 (Egyszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 680.000 (Hatszáznyolcvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket, valamint a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját teljes egészében az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a felperes és a III. rendű alperes 1991. október 25. napján kötöttek házasságot, melyből 1992. május 18-án S., 1995. január 24-én pedig A. utónevű gyermekeik születtek, akik a jelen per I. és II. rendű alperesei. A peres felek házasságát a Dabasi Városi Bíróság a 2009. szeptember 22. napján kelt és ugyanezen a napon jogerőre emelkedett 9.P.20.422/2009/7. számú ítéletével - a megromlásához vezető okok feltárása nélkül - felbontotta. Az ugyanezen a napon kelt és jogerőre emelkedett végzésével a járulékos kérdések tárgyában olyan tartalmú egyezséget hagyott jóvá a volt házasfelek között, amely szerint az I. és II. rendű alperesek a III. rendű alperesnél nyertek elhelyezést, a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a nevezett kiskorú gyermekei tartására megfizet a III. rendű

alperesnek gyermekeként havi 40.000-40.000 forint összegű gyermektartásdíjat, részletesen szabályozták a felek a felperes, illetőleg az I. és II. rendű alperesek közötti folyamatos és időszakos kapcsolattartást, és megállapodtak abban is, hogy a közös tulajdonukban álló D., M. u. 13. szám alatti ingatlan kizárólagos használatára a III. rendű alperes válik jogosulttá, az alperes kijelentette, hogy ezzel kapcsolatban igényt az alperessel szemben nem támaszt, az ingatlanból véglegesen és a visszatérés szándéka nélkül elköltözött.

A felperes, illetőleg az I., II. és III. rendű alperesek 2009. szeptember 16. napján jogi képviselő által készített és ellenjegyzett házastársi vagyonközösséget megszüntető és ajándékozási szerződés elnevezésű olyan tartalmú szerződést kötöttek egymással, amelyben rögzítették, hogy a felperes és a III. rendű alperes 1/2-1/2 arányú osztatlan közös tulajdonát képezi a D., 4347 hrsz. alatti ingatlan, amelynek a személyenkénti 40/100 tulajdoni illetősége házastársi közös vagyon jogcímén illeti meg a felperest és a III. rendű alperest, a további 20/100 tulajdoni hányada pedig a III. rendű alperes különvagyonához tartozik. A felperes a saját tulajdoni hányadát személyenkénti 20/100 arányban az I. és II. rendű alpereseknek ajándékozta, és a szerződés III. 4. pontjában kijelentette, hogy az ajándékozást külön feltételhez, gyermekei részéről a társadalmilag elvárt magatartás tanúsításán túlmenően, nem köti, a III. 5. pontjában pedig úgy nyilatkozott, hogy ügyvédi tájékoztatás és kioktatás után a saját javára haszonélvezeti jogot sem kívánt kikötni. Az ajándékot az I. és a II. rendű alperesek elfogadták.

A felperes keresetében az I. és II. rendű alperesnek ajándékozott ingatlanhányadokat visszakövetelte, és kérte a III. rendű alperes kötelezését ennek tűrésére.

A keresetét azzal indokolta, hogy a gazdasági válság miatt munkáját elveszítette, bevételei csökkentek és munkanélkülivé vált, létfenntartása veszélyeztetett és ezért szüksége van a jelentős értékű ajándék visszaadására lakhatása biztosítása érdekében. Gyermekei vele szemben tiszteletlenek voltak, így az ajándékokra érdemtelennek váltak, a III. rendű alperes pedig a sérelmére súlyos jogsértést követett el, megszarolta azzal, hogy a perbeli kereset fenntartása esetén a felperest terhelő hátralékos gyermektartásdíj tekintetében végrehajtási eljárást kezdeményez. Vállalkozói tevékenysége körében megrendelőjének elvesztése a III. rendű alperes magatartására vezethető vissza. A II. rendű alperes egy családi vita során késsel az életére tört.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította.

Az ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes felsőfokú végzettségű, négy diplomája van: matematika-, fizika-, valamint informatika szakos tanári felsőfokú végzettségekkel rendelkezik. Az ajándékozáskor jól jövedelmező informatikai tevékenységet végző gazdasági társaság ügyvezetőjeként dolgozott. Az ajándékozás után cége a megrendeléseit elvesztette, a felperes a gazdasági társaság működését megszüntette, onnan bevétele nem származott. 2010. februárjában Kínába utazott, az útiköltsége 173.000 forint volt. 2010. március 15. napjától július 31. napjáig terjedő időszakban Kínában tanulmányokat folytatott, amelyre legalább félmillió forintot fordított. Erre az időszakra a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét nem teljesítette. A III. rendű alperes által a felperes ellen a gyermektartásdíj végrehajtása iránt indított eljárás adataiból kitűnően 2010. decemberében a felperes tartozása 760.000 forint volt. A felperes 2010. szeptemberében az őt terhelő gyermektartásdíj mértékének a leszállítása iránti keresetet terjesztett elő a jelen per III. rendű alperese ellen.

A felperes 2011. február 7. napjától középiskolában informatikai tanárként dolgozik, havi illetménye bruttó 162.000 forint, lakhatása szüleinél biztosított. Az I. és II. rendű alperesek középiskolai tanulók, a III. rendű alperes általános iskolai tanár, havi nettó jövedelme 127.000 forint. Az ingatlan rezsiköltsége átlagosan havi 50.000 forint.

A felperes a házasság felbontása után a gyermekeivel a kapcsolatot rendszeresen nem tartotta, részükre alkalmanként e-mailt küldött.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 582. § (1) bekezdésében foglalt visszakövetelési jogcím tekintetében elsődlegesen a felperes létfenntartása veszélyeztetettségét vizsgálta. Megállapította, hogy a törvényi feltétel fennállását a felperes közalkalmazotti jogviszonya kizárja. Létfenntartásának veszélyeztetettsége a jelentős, 620.000 forint kiadással járó külföldi tanulmányúttjára tekintettel sem állapítható meg. Emellett a felperes keresett felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkezik, elhelyezkedése nem ütközik nehézségbe. Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy a fél saját felróható magatartására előnyök szerzése érdekében nem hivatkozhat. Az egységes bírói gyakorlat szerint a létfenntartás veszélyeztetettsége nem állapítható meg, ha azt a fél saját felróható magatartása, illetve annak közvetlen eredménye okozza.

A bontóperben kötött egyezségben a felperes kijelentette, hogy az ingatlan kizárólagos használata a III. rendű alperest illeti. A használat rendezésére vonatkozó megállapodás kizárja a felperes lakhatásának biztosítását a perbeli ingatlanban. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az ajándékozásra a felperes és a III. rendű

alperes házastársi vagyonközösségének megszüntetése és a házasság felbontásához kapcsolódó járulékos kérdések rendezése keretében került sor. A I. és a II. rendű alperes a III. rendű alperes gondozásába, nevelésébe került, ő köteles a gyermekek lakhatásának biztosítására a volt közös lakásingatlanban.

A felperes a Csjt. 69/A. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére a külföldi, több százezer forintba kerülő tanulmányútjának finanszírozása mellett a rendelkezésre álló pénzeszközait közös gyermekeivel nem osztotta meg, tartásukról nem gondoskodott, ezáltal a kiskorú gyermekek megfelelő testi, szellemi és érzelmi fejlődését súlyosan veszélyeztette. Létfenntartása részben a speciális külföldi tanulmányút finanszírozása miatt nehezült el, amelyre utóbb alappal nem hivatkozhat. A felperesi létfenntartás veszélyeztetettségének hiánya szükségtelenné tette a II. és III. rendű alperesek létfenntartásának vizsgálatát. Az elsőfokú bíróság azonban megjegyezte, hogy az I-II. rendű alperesek középiskolai tanulmányokat folytatnak, önálló jövedelemmel, jelentős értékű ingó- és ingatlan vagyontárgyakkal nem rendelkeznek. Lakhatásukat a perbeli ingatlan biztosítja, amely a felek jogviszonyának elbírálásakor elsődleges szempontnak minősül. A megajándékozottak létfenntartása veszélybe kerülne a felperesnek visszaadott ingatlanhányad megváltása vagy árverése esetén. Az elsőfokú bíróság a Csjt. 69/A. § (1) bekezdésére hivatkozással megállapította, hogy a felperes a kiskorú gyermekeit sem természetben, sem pénzben nem tartotta, így érdekeiket súlyosan veszélyeztette. Utalt az elsőfokú bíróság Legfelsőbb Bíróság PK 180. számú állásfoglalásban kifejtett szempontokra is.

A Ptk. 582. § (2) bekezdése szerinti visszakövetelési igény tekintetében a III. rend alperes jogsértése, a felperes fenyegetése, zsarolása az okiratok alapján nem állapítható meg. A III. rendű alperes kifejezetten a törvény által biztosított jogi lehetőségként hivatkozott a végrehajtási eljárásra, illetve a tartásdíj elmulasztása miatt a kiskorú veszélyeztetésének büntetőjogi törvényi tényállására. Az egységes bírói gyakorlat szerint a törvény biztosította joggal való rendelkezés, az erre való hivatkozás nem valósíthat meg jogsértést. A III. rendű alperes által tett ajánlat önmagában jogsértést nem valósított meg.

Az okirati bizonyítékok az I-II. rendű alperesek jogsértését sem bizonyították. Az általuk írt levelek hangvétele, tartalma nem sértő, e körben a felperes szubjektív vélekedése, egyéni értelmezése gyermekei jogairól és lehetőségeiről, a hozzá intézett levelek hangvételének mikénti minősítése jogilag nem értékelhető. A megajándékozottak magatartása az ajándékozási szerződésben rögzített elvárásnak megfelelt. A Csjt. 92. § (1) bekezdésének rendelkezéséből következően a felperes külföldi tanulmányútjának idején és ezt követően gyermekei részére a vele való

kapcsolattartás jogát nem biztosította, illetve azt az apa abszolút tekintélyének, döntéseinek és magatartása megkérdőjelezhetetlenségének és elfogadásának feltételéhez kötötte. Ezzel megszegte a jogszabályban írt kötelezettségét, miszerint gyermekeivel rendszeresen érintkezzen, és kapcsolatot tartson. Az I-II. rendű alpereseknek sem jogszabályi, sem erkölcsi kötelezettsége nem volt arra, hogy az édesapjukkal való kapcsolatot a szülő kifejezett elutasító, illetve feltételekhez kötő magatartásától függetlenül kezdeményezzék, azt bánni áron, bármilyen apai feltétel mellett elfogadják, sőt kezdeményezően lépjenek fel. A felperes erre vonatkozó szubjektív elvárásainak nem teljesítése a Ptk. 582. § (2) bekezdése szerinti jogsértést nem alapozza meg.

A Ptk. 582. § (3) bekezdése szerinti téves feltevés tekintetében a szerződés kifejezetten nevesítette az általános közvélekedés szerinti szeretet és tisztelet fennállását a gyermekek részéről. A felperes e feltevése nem hiúsult meg, az I-II. rendű alperesek levelei a felperes iránti érdeklődése, az általános közfelfogás szerinti szülő iránti tiszteletet, érdeklődést igazolják. E körben az elsőfokú bíróság kiemelte az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény vonatkozó rendelkezéseit.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezéssel élt elsődlegesen annak részbeni megváltoztatása és a Ptk. 582. § (1) bekezdésére alapítva az I-II. rendű alpereseknek az ajándék visszaadására való kötelezése, az illetékes földhivatalnak a tulajdonjogának visszajegyzése végett történő megkeresése és a III. rendű alperesnek a fentiek tűrésére való kötelezése, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítása iránt.

Az I. és a III. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A kiskorú II. rendű alperes eseti gondnoka fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyás ára irányult.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A döntését azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság a felperes másodlagos fellebbezési kérelmét alaptalannak találta, mert az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás lényeges szabályait nem sértette, a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta, ezért nincs indoka a Pp. 252. § (2), illetve (3) bekezdése szerinti döntés meghozatalának.

Nem találta viszont alaposnak a felperes elsődleges fellebbezési kérelmét sem, mert az elsőfokú bíróság érdemben helytálló határozattal utasította el a keresetet, és a másodfokú bíróság az érdemi döntés indokainak túlnyomó részével is egyetértett.

A fellebbezési eljárásban a felperes az ajándék visszaadását a Ptk. 582. § (1) bekezdése szerinti jogcímen, létfenntartásának veszélyeztetettségére hivatkozással kérte. A súlyos jogsértésre alapított igényének elutasítását fellebbezéssel nem támadta, e körben kizárólag az elsőfokú ítélet indokolásának egy részét kifogásolta.

A Ptk. 582. § (1) bekezdése alapján a még meglévő ajándékot az ajándékozó visszakövetelheti annyiban, amennyiben arra létfenntartása érdekében szüksége van, és az ajándék visszaadása a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti. A törvényi rendelkezés e jogcímen az ajándék eredményes visszakövetelését két konjunktív törvényi feltétel - az ajándékozó létfenntartásának veszélyeztetettsége, és ennek hiánya a megajándékozott oldalán - teljesüléséhez köti. Az ajándékozó az ajándékozás tényével - összhangban a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésével - tehát nem teremthet egyoldalúan alapot arra, hogy az ajándékot bármikor visszakövetelhesse, hiszen fontos társadalmi és egyéni érdek fűződik ahhoz, hogy a megajándékozott bízasson tulajdonszerzésének végleges jellegében. A visszakövetelés törvényi feltételeinek bizonyítása a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében az ajándékozót terheli.

Az ajándékozó létfenntartásának veszélyeztetettsége jövedelmi és vagyoni viszonyai, a havi megélhetéshez, mindennapi szükségletei - lakhatási, élelmezési, közlekedési költségek - kielégítéséhez szükséges költségek alapján, az általános értékviszonyokra is figyelemmel ítéelhető meg. Az ítéelkezési gyakorlat egységes abban a kérdésben, hogy a létfenntartás veszélyeztetettségét nem az ajándékozó pillanatnyi anyagi helyzete, szükségletei alapján kell megítélni. Azt is vizsgálni kell, hogy az ajándékozó életkorára, egészségi állapotára tekintettel rászorultsága mennyiben tekinthető átmeneti jellegűnek vagy állandósultnak, esetleg egyre fokozódó mértékűnek. Ebből következően a jogvita elbírálásánál nem lehet döntő szempont az ajándékozó jelenlegi jövedelme, létfenntartási szükséglete, a bíróságnak a visszakövetelési igényről a perben feltárt bizonyítékok együttes mérlegelésével, az ajándékozó életkora, egészségi állapota, és egyéb életkörülményei figyelembevételével és értékelésével kell döntenie.

Az elsőfokú bíróság a bizonyíték okszerű, a Pp. 206. §-a szerinti elveknek megfelelő mérlegelésével helyesen értékelte a felperes terhére létfenntartás a veszélyeztetettségének bizonyítatlanságát.

Az ajándékozásra a házastársi vagyoni igények rendezésével egyidejűleg került sor, a perben nem merült fel adat arra, hogy a felperes egészségi állapota a szerződésalkötés óta romlott. Kétségtelen, hogy az ajándékozaskor a felperesnek jól jövedelmező vállalkozása volt, ekkor nyilvánvalóan nem számolt jövedelmi viszonyainak esetleges változásával, holott reálisan fel kellett volna mérnie vagyoni helyzetét. Tudnia kellett arról, hogy a lakhatását, létfenntartását biztosító egyetlen részingatlan vagyonát ajándékozta gyermekeinek. Egyéb jelentős értékű ingó vagyontárgy hiányában és arra tekintettel, hogy vállalta az ingatlan kiürítését, a gyermekenkénti havi 40.000 forint tartásdíj fizetését, a felperesnek fel kellett mérnie azt is, hogy lakhatásának, gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének fedezetéül csak a vállalkozásból származó bevétele szolgál. Az ajándékozást követően a felperes vagyoni viszonyai nem változtak, jövedelmi helyzete viszont önhibáján kívüli okból kétségtelenül romlott. A korábban jelentős jövedelmet biztosító vállalkozása megrendeléseinek elvesztése után a külföldi piacszerzés érdekében jövedelmet nem eredményező tanulmányokat folytatott, és végül vállalkozása megszüntetésére kényszerült. A felperes a rövid ideig tartó munkanélküliségének megszűnése óta közalkalmazotti jogviszonyban középiskolai tanárként dolgozik. A havi illetménye 50%-ig terhelő letiltás felróható magatartásának, a gyermektartásdíj fizetési kötelezettség elmulasztásának az alperesekre át nem hárítható következménye. Ebből a szempontból közömbös, hogy a felperes vállalkozóként, a vállalkozás adóterheinek csökkentésével, költségként elszámolható tanulmányokat folytatott. Az elsőfokú ítélet meghozatala után a gyermektartásdíj leszállítása iránt indított perben hozott jogerős ítélet a felperes fizetési kötelezettségét gyermekenkénti 20.000 forintra leszállította.

A fenti körülmények mellett az ajándékozás óta a felperes jövedelmi helyzetében nem következett be olyan jelentős változás, amely igazolná, hogy létfenntartásához az ajándékra szüksége van. A Ptk. 582. § (1) bekezdésében foglalt egyik törvényi feltétel hiánya pedig - az elsőfokú bíróság érvelésével egyezően - szükségtelenné tette a másik törvényi feltétel, a megajándékozottak létfenntartása veszélyeztetettségének vizsgálatát. A felperes a III. rendű alperest ingyenes juttatásban nem részesítette, ezért alaptalanul kifogásolta volt házastársa vagyoni viszonyainak feltárására irányuló indítványa mellőzését.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes jelenlegi szűkösebb anyagi helyzete nem tekinthető olyan, a részéről befolyásolhatatlan, és végleges állapotnak, amely feltétlenül indokolná a törvényben biztosított kivételes lehetőség, az ajándék visszaadásának alkalmazását. A felperes egészséges, munkaképes,

több felsőfokú és a munkaerőpiacon keresett szakképzettséggel rendelkezik, életkorára is figyelemmel lehetősége van életszínvonalának emelése érdekében magasabb jövedelmet biztosító más munkakör betöltésére.

A Ptk. 582. § (2) bekezdése értelmében, ha a megajándékozott vagy vele együtt élő hozzátartozója az ajándékozó vagy közeli hozzátartozója rovására súlyos jogsértést követ el, az ajándékozó visszakövetelheti az ajándékot, vagy követelheti az ajándék helyébe lépett értéket. A súlyos jogsértés a polgári jog által figyelembe vett érdekek megsértését jelenti, amelyet a felek viszonyaiból kiindulva kell elbírálni. Az elsőfokú bíróság a megajándékozottak érdemteleniségére való hivatkozást helyesen vonta a súlyos jogsértés körébe, és a felperes valamint a megajándékozottak csatolt leveleiből helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy az I-II. rendű alperesek leveleinek tartalma, hangvétele nem valósította meg az ajándék visszakövetelésére alapot adó súlyos jogsértést. A felperes azonban alappal hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy gyermekeivel való kapcsolattartás a teljes körben feltárással nem került. A másodfokú bíróság ezért mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából a felperes és az I-II. rendű alperesek kapcsolattartására vonatkozó megállapításokat. Meghaladóan az elsőfokú ítélet helyes indokait azzal egészítette ki, hogy a bíróságnak a felperes terhére kellett értékelnie állítását, a II. rendű alperes késsel történő támadásának bizonyíthatatlanságát. Az pedig nem éri el a súlyos jogsértés szintjét, hogy a III. rendű alperes a perben csatolt, a költségkezdmény engedélyezéséhez szükséges nyilatkozatában a tulajdonában álló ingatlanok, ingatlanhányadok értékére a tényleges értéktől eltérő nyilatkozatot tett.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt - annak tartalmát tekintve - elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatása és a keresetnek helyt adó ítélet hozatala, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítása iránt.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módja a Pp. 206. § (1) bekezdését sérti.

Az I., II. és III. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős ítéletet a Pp.

275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemmel támadott körben a peres felek egymással ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, valamint a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történt értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a felek jogvitájának az érdemi elbírálásához szükséges tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt főszabályának a helyes alkalmazásával értékelte a felperes terhére mindazon tények bizonyítatlanságának a következményeit, amelyek vonatkozásában az alperesnek állt érdekében az, hogy az alperesek tagadásával szemben a saját tényállításait a bíróság valóban fogadja el. Annak pedig nincs jogi jelentősége, hogy a felperes a II. rendű alperes kifogásolható magatartására utaló saját tényállításait milyen okból nem tudta bizonyítani.

A Pp. 163. § (1) bekezdése szerint a bíróság csak a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett rendel el bizonyítást, e tények körét azonban nem a felek bizonyítási indítványai, hanem a per érdemi elbírálására irányadó anyagi jogi, kivételesen pedig eljárásjogi szabályok határozzák meg.

A felperes a III. rendű alperest ingyenes juttatásban nem részesítette, az általa az I. és II. rendű alpereseknek adott ajándék visszakövetelése körében pedig - a jogerős ítélet helyes indokai szerint - nincs jogi jelentősége a III. rendű alperes jövedelmi és vagyoni viszonyainak, ezért az említett körülményekre vonatkozó szükségtelen bizonyítás elrendelését a perben eljáró bíróságok a hivatkozott eljárásjogi szabály helyes alkalmazásával mellőzték.

A Pp. 270. § (2) és 275. § (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

II. A Ptk. 582. § (1) bekezdése szerint a még meglevő ajándékot az ajándékozó csak annyiban követelheti vissza, amennyiben arra létfenntartása érdekében szüksége van, és az ajándék visszaadása a

megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti. Abban pedig - a jogerős ítélet helyes indokolása szerint - egységes a bírói gyakorlat, hogy a létfenntartás veszélyeztetettségét nem az ajándékozó pillanatnyi helyzete alapján kell megítélni, hanem azt is vizsgálni kell, hogy az ajándékozó körülményei, egészségi állapota, stb. mellett ez a helyzet állandónak tekinthető-e, vagy átmeneti jellegű, amelyben a továbbiakban változás várható (LB Pfv.II.22.070/1997 - BH 1999/2/68.).

Téves a felperesnek a fentiekkel ellentétes az a felülvizsgálati érvelése, mely szerint a jogerős ítélet nem értékelhette volna a terhére azt, hogy az ajándékozáskor nem számolt a jövedelmi viszonyai esetleges jövőbeni megváltozásának a lehetőségével. A szerződés megkötésekor ugyanis a vagyoni helyzete stabil volt, az előre nem látható gazdasági válság azonban nemcsak a saját, hanem az annál lényegesen nagyobb és stabilabb vállalkozásokat is kedvezőtlenül érintette. Nem számíthatott tehát arra, hogy a jól jövedelmező vállalkozása tönkremegy, ezért azt kénytelen lesz feladni és más foglalkozást - az elsősorban a 35 év feletti korosztályt sújtó munkanélküliség miatt - nem talál magának, jelenleg pedig a leépítések miatt az is kétséges, hogy a tanári állását meg tudja-e tartani.

A jogerős ítélet ugyanis nem azt értékelte a felperes terhére, hogy a gazdasági válság bekövetkezésének és a válság következményeinek a lehetőségét nem látta előre, hanem annak az ajándékozótól általában elvárható gondosságnak, körültekintésnek az elmulasztását, hogy a vállalkozásának jövedelmezőségét, az ajándékozáskori jövedelmi és vagyoni viszonyait, életkörülményeit, egészségi állapotát és munkaképességét előre nem látható, váratlan körülmények akár átmenetileg, akár tartósan vagy végelegesen kedvezőtlenül befolyásolhatják ugyan, az ajándékot azonban - eltérő tartalmú szerződéses kikötés hiányában - kizárólag a Ptk. által taxatív felsorolt okokra alapítottan követelheti vissza.

Nem ad viszont alapot az ajándék Ptk. 582. § (1) bekezdése szerinti létfenntartás veszélyeztetettsége jogcímén történő visszakövetelésére önmagában az, hogy a gazdasági válság nem csupán a felperest, hanem a társadalom túlnyomó részét, így többek között az I. és II. rendű alpereseket is egyaránt érintő káros következményei folytán a négy diplomával rendelkező, munkaképes és két szükséges tanulmányokat folytató gyermek eltartására is köteles felperes vagyoni és jövedelmi viszonyai, illetve életkörülményei átmenetileg elnehezültek. Arra utaló adat pedig a perben nem merült fel, hogy a felperes létfenntartása - a vállalkozásának kényszerű megszüntetése és az ezt követő átmeneti munkanélkülisége folytán - nem csupán átmenetileg nehezült volna el, hanem a létfenntartása is végleges jelleggel vagy legalább tartósan veszélyeztetetté vált volna. Ezt a felperesi tényállítást ugyanis önmagában is cáfolja az

a tény, hogy a felperes az átmeneti munkanélküliségét követően, 2011. február 7-én középiskolai informatikai tanárként helyezkedett el és havi bruttó 160.000 forint átlagkeresettel rendelkezik, amely mellett a lakhatása a szüleinek a lakásában változatlanul biztosított. A havi rendszeres közalkalmazotti átlagkeresete valószínűsíthetően nem éri ugyan el a korábbi vállalkozói tevékenységéből eredő jövedelmét, a közalkalmazotti munkabér jogszabály által meghatározott mértékének azonban nyilvánvalóan megfelel, lényegesen meghaladja az I. és II. rendű alpereseket saját háztartásában eltartó, és a lakás fenntartásával kapcsolatos jelentős költségeket is viselő III. rendű alperes általános iskolai tanári fizetését, és a jövedelmének csökkenésére tekintettel a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének a mértéke is lényegesen - a korábbi összegnek a felére - csökkent. Minden alapot nélkülöz tehát a felperesnek az az érvelése, hogy a létfenntartása a középiskolai tanári fizetése mellett veszélyeztetett lenne.

Alaptalanul hivatkozik a felperes arra, hogy téves a másodfokú bíróságnak az ténymegállapítása, mely szerint a felperes fizetésének 50%-áig terjedő letiltás a saját felróható magatartásának következménye, hiszen a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének mértékét a Dabasi Városi Bíróság éppen azért szállította le a korábbi gyermekenként havi 40.000 forintról gyermekenként havi 20.000 forintra, mert önhibáján kívül került olyan helyzetbe, hogy az őt terhelő tartásdíjat nem volt képes megfizetni.

A gyermektartásdíj fizetési kötelezettség mértékének a Csjt. 68. § (1) és 69. § (1) bekezdése, valamint a Pp. 230. § (1)-(3) bekezdései alapján a keresetlevél beadását megelőző hat hónapra visszamenőleg történő leszállításának a tényéből és az annak tárgyában hozott ítélet indokolásának a felperes által hivatkozott ténymegállapításából ugyanis nem következik az, hogy a felperestől a közös egyetértéssel megállapított tartás teljesítése a tartási kötelezettsége mértékének a jogerős bírósági ítélettel történt leszállítását vagy legalább a per megindítását megelőzően egyáltalán nem volt elvárható. A felperest a középiskolai tanulmányokat folytató I. és II. rendű alperesekkel szemben a kiskorú gyermekre vonatkozó szabályok szerint fennálló tartásdíj teljesítéséért a Csjt. 69/A. § szerint fokozott felelősség terhelte. Az alapvető szülői felelősség pedig megköveteli azt a gondoskodást, hogy a szülő a körülményeinek alakításakor a kiskorú gyermekeivel szemben fennálló tartási kötelezettségével számoljon (BH 1996/643.). Ezzel a felelősséggel viszont nem egyeztethető össze az, hogy a felperes az őt terhelő tartási kötelezettségnek hosszú időn át nem csupán a leszállított mértéket meghaladó összegben, hanem egyáltalán nem eleget, holott nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy a III. r. alperes a két

gyermek eltartásához szükséges költségek egyedüli viselésére nem képes.

A volt házaspár között a bontóperben létrejött és a bíróság által jóváhagyott egyezség alapján a volt közös lakás kizárólagos használatára az I. és II. rendű alperesek lakhatását is biztosító III. rendű alperes vált jogosulttá, a felperes pedig kijelentette, hogy lakásból önként és a visszatérés szándéka nélkül költözött el. Mindezek miatt önmagában az ajándék sikeres visszakövetelése nem alapozhatná meg a felperes lakáshasználatra való jogosultságát annak a bizonyítottsága esetén sem, hogy a lakóépületnek a házhoz kívüli lépcsőről megközelíthető padlásteret jelenleg kihasználatlan, önálló lakással pedig a felperes a perbeli ingatlanból való elköltözésének és a volt közös lakás használata tárgyában létrejött egyezség, illetőleg az ajándékozási szerződés megkötésének időpontjában sem rendelkezett.

A kifejtettek miatt a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) és 87. § (2) bekezdése, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján rendelkezett a Kúria az I-III. r. alperesek felülvizsgálati eljárással felmerült költségeinek, valamint a le nem rótt illetéknek és a felperest képviselő pártfogó ügyvédi díjának viseléséről.

Budapest, 2013. május 21.

Dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Csúri Éva s.k. előadó bíró, dr. Gyengéné dr. Nagy Márta s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő